

Priprema za nastavni dvosat iz Hrvatskoga jezika

Škola: **Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile Pazin**

Nastavnik: **Marinka Burić**

Razred: **4. a (opća gimnazija)**

Nadnevak: 10. ožujka 2025.

Nastavna cjelina: **Povijesni razvoj hrvatskoga standardnog jezika**

Nastavna jedinica: **Bašćanska ploča**

Tip sata: **obrada novoga gradiva**

Operacionalizirani ciljevi/ishodi učenja (nastavnog sata) na kognitivnom i afektivnom području:

- prisjetiti se dosadašnjih spoznaja o Bašćanskoj ploči
- upoznati neke nove spoznaje o Bašćanskoj ploči
- objasniti značaj, pismo, jezik i vizualnu estetiku teksta Bašćanske ploče
- čitalačkom strategijom postavljanja pitanja i odgovaranjem na pitanja prodrjeti u kompoziciju i smisao teksta Bašćanske ploče
- napisati kreativni narativ u kojem će imena i društveni položaj likova biti preuzeti iz teksta Bašćanske ploče

Korelacije s ostalim nastavnim predmetima:

- s Likovnom umjetnošću povezati graditeljsku ulogu ploče, koristiti termin lijevi plutej oltarne pregrade, proporcija zlatnog reza
- simbolika lozice, lista i kruga na gornjoj borduri Bašćanske ploče
- s Poviješću povezati prvo spominjanje hrvatskoga imena i kralja Zvonimira, podatak da su krčki benediktinci bili glagoljaši
- s Matematikom povezati geometrijski prikaz i matematički izračun zlatnog reza

Mjerila vrednovanja prema razini usvojenosti nastavnog gradiva:

- **zadovoljavajuća:** reproducira informacije o Bašćanskoj ploči i njezinu tekstu onakvim oblikom u kojem su naučene, uz nastavnikovu pomoć objašnjava kompoziciju i smisao teksta
- **dobra:** nove spoznaje o Bašćanskoj ploči logički povezuje i primjenjuje u izvođenju dokaza i zaključaka o kompoziciji i smislu teksta
- **vrlo dobra:** nove informacije povezuje s postojećim znanjem i vrijednosnim sustavom te ih primjenjuje u donošenju zaključaka
- **iznimna:** nove informacije kritički vrednuje, zastupa vlastite stavove i primjenjuje ih u rješavanju problemske situacije

Vrednovanje

- ocjena u tablici praćenja za aktivno i konstruktivno sudjelovanje u diskusiji i zaključivanju
- ocjena iz pisanog izražavanja nakon radionice s kreativnim narativom, utemeljena na suučeničkoj procjeni i nastavnikovoj procjeni, definirana pomoću digitalnog alata Loomen

Literatura za učenike:

Dujmović-Markusi, Dragica. 2015. Književni vremeplov 1. Profil. Zagreb.

Literatura za nastavnika:

Moguš, Milan. 2015. Bašćanska ploča: Dragi kamen hrvatskoga jezika. Matica hrvatska. Zagreb.

Moguš, Milan. 2010. Kako pročitati Bašćansku ploču. Senjski zbornik 37. 33-34.

Fučić, Branko. 1982. Glagoljski natpisi. JAZU. Zagreb

Fučić, Branko. 2001. Terra incognita. Kršćanska sadašnjost. Zagreb

Bratulić, Josip. 1994. Aleja glagoljaša. Znamen. Zagreb. Istarsko književno društvo „Juraj Dobrila”. Pazin. Katedra Čakavskog sabora. Roč.

Žagarm Mateo. 1997. Kako je tkan tekst Bašćanske ploče. Znanstvena biblioteka Hrvatskoga filološkog društva. Krčki zbornik Povijesnog društva otoka Krka. Zagreb

I. nastavni sat – Nove spoznaje o Bašćanskoj ploči i istraživanje njezina smještaja, pisma i jezika

<p>NASTAVNA FAZA I VRIJEME TRAJANJA POJEDINE FAZE</p>	<p>SADRŽAJI NASTAVE ILI AKTIVNOSTI NASTAVNIKA</p>	<p>AKTIVNOSTI UČENIKA</p>
<p>1. Motivacija – aktiviranje predznanja (5 minuta)</p>	<p>Nastavnik pokazuje prvu sličicu s PowerPoint prezentacije – fotografija novčanice od sto kuna i učenike pita što sve na fotografiji vide.</p> <p>Nastavnik prikazuje predložak digitalnog alata Mentimeter i od učenika traži da olujom ideja aktiviraju svoje predznanja tako da u najviše dvije tri riječi napišu sve što znaju o Bašćanskoj ploči, svatko može napisati do deset takvih asocijacija.</p> <p>Nastavnik dijeli nastavne listiće sa zadacima za istraživanje Bašćanske ploče.</p> <p>OBLIK RADA: čelni METODE RADA: demonstracija, usmeno objašnjavanje, oluja ideja, razgovor NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>	<p>Učenici na fotografiji prepoznaju novčanicu, Ivana Mažuranića i Bašćansku ploču.</p> <p>Učenici mobitelom u aplikaciju Mentimeter upisuju svoje asocijacije o Bašćanskoj ploči.</p> <p>OBLIK RADA: individualni METODE RADA: promatranje, oluja ideja, prisjećanje, čitanje, pisanje u ICT alatu NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>
<p>2. Prepoznavanje novih podataka o Bašćanskoj ploči i vizualizacija njezina smještaja (10 minuta)</p>	<p>Nastavnik najavljuje kratki video isječak o Bašćanskoj ploči kojeg učenici trebaju pažljivo pratiti i nakon toga u nastavnom listiću kvačicom označiti podatke koji u videu nisu spomenuti.</p> <p>Nastavnik proziva nekoliko učenika da pročitaju što su označili.</p> <p>Nastavnik pokazuje sličicu sa smjernicama za istraživanje Bašćanske ploče i sličicu s tekstom Franje Račkoga: <i>Ne pustimo da nam tajnopis vazda tajnim ostane – sramota je, što mi gazimo po spomenicima naše drevnosti, dočim ini narodi velikim trudom svoje spomenike iskapaju, te paze na nje, kano oko u glavi. Neumorno uče i čitaju u njih i iz njih, žitje svojih otaca. te od učenika traži da o njemu izraze svoje mišljenje. Očekuje se kritički osvrt na našu čestu nezainteresiranost za velike nacionalne spomenike koja svoje korijene ima u neznanju i neinformiranosti.</i></p>	<p>Učenici pažljivo gledaju video isječak i nakon toga u nastavnom listiću kvačicom označuju podatke koji u videu nisu spomenuti.</p> <p>Prozvani učenici čitaju podatke koje su označili.</p> <p>Učenici slušaju i informiraju se na koji će način istraživati ovaj važan hrvatski spomenik te na nastavnikov zahtjev iznose svoje mišljenje o priloženome citatu.</p>

	<p>Nastavnik traži od učenika da u prvom koraku svojega istraživanja vizualiziraju smještaj Bašćanske ploče i na nastavnom listiću ucrtaju njezin smještaj na tlocrtu predromaničke crkvice sv. Lucije iz Jurandvora i skicu oltarne pregrade te nakon toga pokazuje sličicu s točnim rješenjima.</p> <p>OBLIK RADA: čelni METODE RADA: prikazivanje video isječka, objašnjavanje, razgovor NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija s umetnutim video isječkom, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>	<p>Učenici vizualiziraju smještaj Bašćanske ploče tako da na nastavnom listiću u tlocrt crkve i skicu oltarne pregrade ucrtavaju njezin smještaj. Učenici na sličici provjeravaju i dizanjem ruke potvrđuju točnost rješenja zadatka.</p> <p>OBLIK RADA: individualni rad METODE RADA: aktivno gledanje, slušanje, obilježavanje, razgovor, zamišljanje i vizualizacija, crtanje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija s umetnutim video isječkom, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>
<p>3. Istraživanje pisma Bašćanske ploče (10 minuta)</p>	<p>Nastavnik najavljuje transkribirani auditivni predložak teksta Bašćanske ploče u interpretaciji Žarka Potočnjaka, od učenika traži pažljivo slušanje i praćenje predloška transliteriranoga teksta s nastavnoga listića.</p> <p>Nastavnik traži da učenici, nakon što ponovno pogledaju predložak transliteriranoga teksta Bašćanske ploče i njezinu fotografiju, unutar tima zaključe zašto je bilo teško znanstvenicima pročitati tekst ovako kako se on danas čita. Nastavnik proziva nekoliko članova različitih timova da iznesu svoje zaključke.</p> <p>OBLIK RADA: čelni, timski METODE RADA: puštanje auditivnog predloška, objašnjavanje, prozivanje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija s umetnutim auditivnim predloškom, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>	<p>Učenici slušaju i prate, prema Branku Fučiću, transliterirani tekst Bašćanske ploče.</p> <p>Učenici gledaju transliterirani predložak i fotografiju kamenog spomenika te unutar tima formuliraju svoje zaključke koje, na nastavnikov zahtjev, usmeno iznose.</p> <p>OBLIK RADA: individualni, timski METODE RADA: slušanje, čitanje, gledanje, zaključivanje, pisanje, usmeno izlaganje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija s umetnutim auditivnim predloškom, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>
<p>4. Istraživanje jezika Bašćanske ploče (20 minuta)</p>	<p>Nastavnik ponovno pušta transkribirani auditivni predložak teksta u interpretaciji Žarka Potočnjaka, od učenika traži pažljivo slušanje, praćenje teksta na nastavnom listiću, samostalno glasno čitanje i objašnjavanje nepoznatih riječi. Uputa je da si pritom pomognu tekstom prevedenim na suvremeni hrvatski jezik s druge strane nastavnoga listića.</p>	<p>Učenici slušaju interpretativno čitanje transkribiranoga teksta, prate tekst.</p> <p>Ponovno u paru izražajno čitaju tekst te surađujući unutar traže objašnjenja poznatih riječi.</p>

	<p>Nastavnik pokazuje slajd s objašnjenjima nepoznatih riječi</p> <p>Nastavnik daje uputu da sada kad već dobro poznaju transkribirani tekst Bašćanske ploče u njemu svaki tim pronađe tri primjera kojima će dokazati tvrdnju da je jezik Bašćanske ploče starohrvatski (utemeljen na narodnom čakavskom govoru) s elementima crkvenoslavenskog jezika.</p> <p>Nastavnik proziva članove timova da iznesu svoje dokaze.</p> <p>OBLIK RADA: čelni, partnerski i timski METODE RADA: puštanje auditivnog predloška, objašnjavanje, prozivanje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija s umetnutim auditivnim predloškom, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>	<p>Učenici provjeravaju svoja objašnjenja.</p> <p>Učenici surađuju u pronalaženju dokaza i na nastavnikov zahtjev iznose svoja rješenja.</p> <p>OBLIK RADA: čelni, partnerski i timski METODE RADA: čitanje, pisanje, rad na tekstu, razgovor, pronalaženje dokaza, izlaganje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija s umetnutim auditivnim predloškom, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>
--	--	---

II. nastavni sat – Istraživanje sadržaja, strukture, značenja i stilskih osobitosti teksta Bašćanske ploče

NASTAVNA FAZA I VRIJEME TRAJANJA POJEDINE FAZE	SADRŽAJI NASTAVE ILI AKTIVNOSTI NASTAVNIKA	AKTIVNOSTI UČENIKA
<p>1. Motivacija – prisjećanje dosadašnjeg znanja (5 minuta)</p>	<p>Nastavnik projicira sličicu s podacima kojih su se učenici na prethodnom satu prisjetili te od učenika traži da pomoću mobitela u alatu Mentimeter, u novi predložak, ponovno napišu što sada znaju o Bašćanskoj ploči.</p> <p>Nastavnik ponovno prikazuje sličicu sa smjernicama za istraživanje „dragog kamena, „tajnopisa“, „spomenika naše drevnosti“, „žitja naših otac“ i od učenika traži da navedu koje će korake u istraživanju ovaj nastavni sat odrađivati.</p> <p>OBLIK RADA: individualni METODE RADA: promatranje, oluja ideja, prisjećanje, čitanje, pisanje u ICT alatu NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>	<p>Učenici gledaju sličicu aktiviranja predznanja na alatu Mentimeter s prethodnoga sata te na nastavnikov zahtjev u novi predložak pišu što su sve ono o Bašćanskoj ploči naučili.</p> <p>Učenici navode da će ovaj sat istraživati tekst, geometrijsko-sadržajnu estetiku i imena.</p> <p>OBLIK RADA: individualni METODE RADA: promatranje, oluja ideja, prisjećanje, čitanje, pisanje u ICT alatu, razgovor NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometodičkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>
<p>2. Otkrivanje strukture, namjene i retoričkih postupaka u tekstu primjenom strategije postavljanja pitanja (5 minuta)</p>	<p>Nastavnik učenike upućuje da krenu na sljedeći korak – istraživanja sadržaja, značenja i stilskih osobitosti teksta i to na predlošku teksta Bašćanske ploče prevedenom na suvremeni hrvatski jezik.</p> <p>Pritom će slijedeći upute s nastavnog listića u lijevom stupcu tablice primjenjivati strategiju postavljanja pitanja, a u desni stupac napisati temu svakoga dijela teksta.</p> <p>Nastavnik na prvom segmentu teksta demonstrira strategiju. <i>(Tko je taj Az? Pisac teksta. Tko bi sve mogao biti pisac? Opat Držiha ili opat Dobrovit. Što piše pisac? Svoju potvrdu i križanje na početku teksta. Zašto je to tako napisano? Vjerojatno je on odgovoran voditelj samostana i ima obvezu sačuvati neka svjedočanstva od zaborava. Križanje znači početak nečega svetoga, važnoga i izraz je velike posvećenosti Bogu.</i></p> <p><i>Kada je tekst napisan? Vjerojatno oko 1100. godine. Je li to bilo</i></p>	<p>Učenici prema uputi na nastavnom listiću, unutar tima raspodjeljuju zadatke tako da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. član tima postavlja i odgovara na pitanje TKO? ŠTO? i ZAŠTO? 2. član tima postavlja i odgovara na pitanja KADA? i ZAŠTO? 3. član tima postavlja i odgovara na pitanja KAKO? i ZAŠTO? 4. član tima postavlja i odgovara GDJE? i ZAŠTO? <p>Učenici prate nastavnikovo demonstriranje strategije postavljanja pitanja.</p>

<p>(5 minuta)</p>	<p><i>prije ili poslije darovanja, ako je kralj Zvonimir umro 1089.? Znači da je zapis nastao oko desetak godina nakon Zvonimirove smrti. Zašto? Radi čuvanja povijesnih činjenica i isticanja pozitivnih primjera raznih velikih ljudi.. Kada se križamo? Na početku sv. mise. Zašto se križamo? Da bismo se duhovno pripremili za sveti obred, da bismo nešto započeli u miru i s istinskom vjerom u srcu.</i></p> <p><i>Kako je tekst pisan? Imamo dvije osobne zamjenice koje uokviruju tekst križanja. Zašto? To je književno obilježje ritmičnosti teksta koje ujedinjuje anaforu i epiforu u simploku. Možda je nevješti klesar pogriješio pri klesanju. Izraz duhovnosti i posvećenosti teksta i prostora. To je i znak križa, simbola kršćanstva. Zahvala i veličanje darovanja.</i></p> <p><i>Gdje je tekst pisan? Na samome početku teksta na kamenom spomeniku u Jurandvoru na Krku u crkvi sv. Lucije na lijevom pluteju oltarne pregrade. Možda je pisan i u Kninu gdje je stolovao kralj Zvonimir. Zašto je tekst pisan ovdje? Kamen je vječan i ne može ga se tek tako micati i uništiti. Postoji anegdota o sakrivanju Bašćanske ploče kad su je odlučili prenijeti u Zagreb. Tema ovoga segmenta je invocacija.)</i></p> <p>Za otkrivanje sadržaja, značenja i stilskih osobitosti drugoga dijela teksta nastavnik zajedno s učenicima postavlja pitanja i na njih odgovara.</p> <p>Predviđena diskusija:</p> <p><i>Tko piše ovaj dio teksta? Opat Držiha. Tko je opat Držiha? Onaj tko je dao prenijeti tekst darovnice na kamenu ploču. ZAŠTO? Da se trajno sačuva jedno povijesno svjedočanstvo.</i></p> <p><i>Tko je kralj Zvonimir? Hrvatski kralj od 1075. do 1079., okrunjen u Stonu, a stoluje u Kninu, darivao je crkve i samostane, razvijao hrvatsku državu ...ZAŠTO? Učvršćivao je kršćanstvo, prosvjeđivao i unaprjeđivao hrvatski narod.</i></p> <p><i>Tko je sv. Lucija? Župa u Jurandvoru s benediktinskim samostanom. Tko su benediktinci? Monaški red zavjetovan na poniznost, molitvi, rad, šutnju i spolnu čistoću – „ora et labora“.</i></p> <p><i>ZAŠTO? Dokaz da je Krk bio u sastavu hrvatske države i benediktinci su bili glagoljaši koji osim što šire vjeru, prosvjeđuju narod.</i></p>	<p>Učenici zajedno s nastavnikom postavljaju moguća pitanja i na njih odgovaraju.</p>
--------------------------	---	---

<p>(15 minuta)</p>	<p><i>Što tekst navodi? Zapis opata Držihe kao svjedočanstvo da je kralj Zvonimir župi sv. Lucije darovao zemlju na kojoj će biti sagrađena ova crkva i navodi svjedoke darovanja. Tko su bili svjedoci? Župan Desimir u Krbavi, Mratin iz Like, Pribineža poslanik iz Vinodola i Jakov s otoka. ZAŠTO? Sve su to vjerojatno bile važne i poznate, društveno visoko rangirane osobe. Svjedoči povezanost Krka s Krbavom ili Krbave i Knina, ovisno gdje je dokument nastao i kakvu su vezu imali s kraljem Zvonimirom. Možda je taj Jakov iz otoka bio u Kninu i s opatom Držihom donio novac na Krk</i></p> <p><i>Kada je Držiha pisao? Vjerojatno kad se darovanje dogodilo. ZAŠTO? Imao je obvezu zapisivati sve važne događaje u samostanu i voditi samostansko knjigovodstvo.</i></p> <p><i>Kako je nastao Držihin zapis? Vjerojatno kao opširna bilješka u nekom samostanskom kartularu koja je u skraćenom obliku uklesana u kameni spomenik za što je nalog dao netko drugi, kad je crkva već bila sagrađena. ZAŠTO? Jer Držiha nije mogao pisati o darovanju zemlje i ploču ugraditi u oltarnu pregradu već sagrađene crkve. Kako je tekst pisan? Tekst je pisan kao srednjovjekovni pravni dokument, darovnica sa nabranjima i asindetonom.</i></p> <p><i>Gdje se odvijalo darovanje? Vjerojatno u Kninu i Kralj Zvonimir možda „u dane svoje“ nikad nije bio na Krku. ZAŠTO? Kralj Zvonimir je umro 11. godina prije izgradnje crkve, a i malo je vjerojatno da su svjedoci putovali na Krk.</i></p> <p>Nastavnik učenicima daje zadatak da samostalno u timu postavljaju pitanja za III., IV., V. i VI. dio teksta Bašćanske ploče i na njih pokušaju odgovoriti.</p>	<p>Učenici unutar tima postavljaju pitanja za III., IV., V. i VI. dio teksta Bašćanske ploče i na njih pokušavaju odgovoriti.</p> <p>Očekivana pitanja i odgovori za III. segment teksta:</p> <p><i>Što bi se to moglo poreći? Sam čin darovanja, a time i velikodušnost, dobrotu i napredak koji je Zvonimira obilježio kao osobu i vladara. Vlasništvo koje su nad ledinom dobili opati. ZAŠTO? Ako ne zapišemo neko svjedočanstvo, ono se zaboravi. Pismeno svjedočanstvo o vlasništvu nad zemljom. Što bi se dogodilo onome tko bi zanijekao darovanje? Navukao bi Božju kletvu i nesreću. ZAŠTO? Zato jer krivokletnike, lažljivce i iskrivljivače istine, ako nitko drugi, onda Bog mora kazniti. Prijetnja osporavateljima čina darovanja. Tko bi to mogao</i></p>
---------------------------	--	---

poreći? Za ono vrijeme neki neprijatelj, nevjernik, klevetnik dobroga kralja Zvonimira ili pak bilo koji čitatelj teksta ploče... Neki pohlepnik koji želi vlasništvo nad zemljom ili neki bivši vlasnik kojem je zemlja u ime države oduzeta. ZAŠTO? Da naštetiti hrvatskim vladarima i da nas lakše odnarođi. Iz želje da istjera pravdu nad vlasništvom. Tko bi krivokletnika sve trebao prokleti? Bog, 12 apostola, 4 evanđelista i sveta Lucija. ZAŠTO? Kako bi učinak kletve bio što jači sigurniji i učinkovitiji. Ističe Božju moć i sposobnost osvete onome tko se bude usudio dirnuti u darovano. Kada bi se učinak kletve trebao dogoditi? Kad bi neki nevjernik/čitatelj, pohlepnik ili oštećenik porekao čin darovanja. ZAŠTO? Jer se vjeruje u magijske moći nabrojanih i njihovu sposobnost uspostavljanja pravde. Kao obrana od nasilnog oduzimanja. Kako bi se zbog prijetnje poštovalo darovano. Kako je tekst pisan? Kao prijetnja s nabranjem i nepotrebnim ponavljanjem veznika i. ZAŠTO? Polisindefon pojačava učinak kletve. Tekst dobiva ritam i književne elemente. Kao formula za zaštitu učinka pravnog čina. Gdje se na ploči nalazi taj dio teksta? Na sredini teksta. ZAŠTO? Ključni dio teksta, vrhunac, prijetnja i opomena čitatelju. Tekst tako ima magijski učinak na onoga tko bi se usudio dirnuti u crkveno vlasništvo.

Očekivana pitanja i odgovori za IV. segment teksta.
Tko ovdje živi? Što moraju raditi? Za koga se trebaju moliti: darovatelja, svjedoke ili proklete? Moliti Boga, vjerojatno za poricatelje darovanja, najvećeg grešnika. Poziv na molitvu Boga za darovatelja i one koji su tome svjedočili. ZAŠTO? Izraz duboke pobožnosti i duhovnosti u skladu s kršćanskim svjetonazorom i redovničkim zavjetima benediktinaca (molitva, skromnost, rad), kršćanske sposobnosti oprosta i najvećem grešniku. Izraz sujete, sebičnosti te nejednakosti i nakon smrti. Kada ovdje živi? Dok su u samostanu...Kako je tekst pisan? Kao obveza za sadašnjeg i budućeg žitelja samostana. ZAŠTO? Opomena na prave duhovne vrijednosti vjere. Gdje se tekst nalazi? U središtu ploče. ZAŠTO? Ima veliku važnost i nadovezuje se na kletvu. Naglašava duhovnu dimenziju teksta i

daje mu književnu vrijednost.

Očekivana pitanja i odgovori za V. segment teksta.

Tko piše ovaj dio teksta? Tko je opat Dobrovit? Tko je knez Kosmat? Opat Dobrovit koji sada upravlja samostanom. Knez Kosmat je vjerojatno župan koji se spominje u nekim povijesnim dokumentima i govori u prilog dataciji Bašćanske ploče u 1100. g. ZAŠTO? Kao vjerodostojno svjedočenje o gradnji crkve. Za što je opat Dobrovit zaslužan? Što znači izraz „svoje devetero braće“ za gradnju crkve. Da je u samostanu za vrijeme gradnje crkve bilo deset svećenika. ZAŠTO? Iskreno dijeli zasluge za gradnju crkve. Kada je zapis napisan? Nakon što je crkva sagrađena, vjerojatno prije svečanosti posvećenja. ZAŠTO? Kao važno svjedočanstvo o procesu darovanja i zidanja. Želi osigurati posjed crkve u nemirnim vremenima kad postoji opasnost od mletečkih osvajanja. Kako je tekst pisan? Istom strukturom rečenice kao i Držihin zapis. Anafora. Sadrži precizne informacije tko gradi, što gradi, kada i gdje. Nije pravni dokument jer se zapisi o gradnji obično ne pišu unaprijed po određenoj formulaciji. ZAŠTO? Stilski i ritmički se uklapa u cjelokupni tekst ploče. Preciznost i obavještajnost ovoga dijela zapisa olakšava dataciju objekta i natpisa. Gdje se zapis, u odnosu na cjelokupni tekst nalazi? U drugom kompozicijskom dijelu. ZAŠTO? Tekst ploče tako dobiva dvodijelnu kompozicijsku strukturu dvaju zapisa.

Očekivana pitanja i odgovori za VI. segment teksta.

(Tko je bio u zajedništvu sa sv. Lucijom? Mikula, tj. samostan sv. Nikole u Otočcu. ZAŠTO? svjedočanstvo o veličini župe. Kada je bilo to zajedništvo? Vjerojatno u vrijeme gradnje crkve. ZAŠTO? Zato jer je Krk bio povezan sa župom na kopnu. Kako taj dio teksta objašnjavamo? Kako je taj dio teksta pisan? Kao najnejasniji i najnesmisleniji dio cjelokupnoga teksta. ZAŠTO? Vjerojatno se njegov nastavak nalazio na drugoj oltarnoj pregradi. Gdje se tekst nalazi? Na samome kraju ploče. ZAŠTO? zato jer je vjerojatno početak nekog novog svjedočanstva, a znamo da su epigrafski spomenici kratki i da se na njima štedio

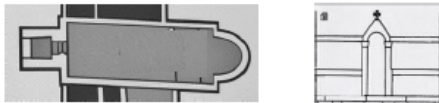


<p>(10 minuta)</p>	<p>Nastavnik proziva timove da iznesu svoja pitanja, odgovore i teme preostalih dijelova teksta te im na slajdu pokazuje predviđene teme za svaki dio teksta.</p> <p>Na kraju ovoga dijela, učenici dobivaju zadatak da u dvije rečenice samostalno napišu zaključak o kompoziciji i vrsti teksta Bašćanske ploče. Nastavnik proziva nekoliko učenika da pročitaju svoje zaključke.</p> <p>OBLIK RADA: čelni, timski METODE RADA: objašnjavanje, demonstriranje strategije postavljanja pitanja, razgovor, prozivanje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometričkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>	<p><i>prostor.</i></p> <p>Učenici iznose svoja pitanja, odgovore i teme svakoga preostalih dijelova teksta te se međusobno nadopunjuju.</p> <p>Učenici pišu zaključak o kompoziciji i vrsti teksta te ga na nastavnikov zahtjev čitaju.</p> <p>OBLIK RADA: individualni, timski METODE RADA: čitanje, dogovaranje, razgovor, primjenjivanje strategije postavljanja pitanja, zaključivanje, pisanje, izlaganje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometričkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>
<p>3. Izražavanje estetsko emocionalnog odnosa prema srednjovjekovnim spomenicima</p> <p>(5 minuta)</p>	<p>Nastavnik pokazuje sličice sa zanimljivostima i geometrijsko-sadržajnim tajnama skrivenim unutar postojeće koncepcija teksta i predromaničkih ukrasa kamenog spomenika.</p> <p>Od učenika traži da individualno u nastavni listić zapišu osjećaje koje su u njima pobudila saznanja o „dragom kamenu“ hrvatske književnosti. Je li se i kako promijenio njihov odnos prema srednjovjekovnim glagoljskim spomenicima.</p> <p>Nastavnik proziva nekoliko učenika da pročitaju napisano.</p> <p>OBLIK RADA: frontalni METODE RADA: objašnjavanje, demonstriranje, prozivanje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometričkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>	<p>Učenici zapisuju svoje osjećaje i kakav odnos prema srednjovjekovnim spomenicima imaju nakon novih saznanja o Bašćanskoj ploči.</p> <p>Na nastavnikov zahtjev, učenici čitaju svoje tekstove.</p> <p>OBLIK RADA: individualni METODE RADA: razgovor, promatranje, zaključivanje, čitanje, pisanje, izlaganje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, nastavni listić s pitanjima, zadacima i lingvometričkim predlošcima tekstova Bašćanske ploče, LCD projektor</p>
<p>4. Domaća zadaća</p> <p>(5 minuta)</p>	<p>Nastavnik pokazuje sličice s imenima koji se spominju u tekstu Bašćanske ploče i zadatkom za domaću zadaću koju na temelju tih imena treba napisati.</p> <p>Na temelju svega što ste saznali o Bašćanskoj ploči napišite</p>	<p>Učenici prate nastavnikovo objašnjavanje i postavljaju pitanja o onome što im nije jasno.</p>

	<p>kreativni narativ u kojem ćete za glavne likove iskoristiti jedno ili više imena likova iz teksta Bašćanske ploče, njihova značenja i položaj koji su imali u društvu, a sve ostalo dodajte sami. Zadaće predajete u radionici na Loomenu do naznačenoga datuma. Nastavnik predlaže nekoliko ideja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mlada pravница istražuje svoje obiteljsko stablo i saznaje da je njezin stric bio opat benediktinskog samostana sv. Lucije..... - kralju Zvonimiru se u Solinu kad je okrunjen za kralja prvi poklonio knez Kosmat.... - krbavski župan Desimir čija je supruga sestra opata Držihe svjedočio je - Desimir, Mratin, Pribneža i Jakov, svjedoci Zvonimirova darovanja bili su zapravo važni ljudi...neprijatelji...lopovi... - zovem se Dobrovit i ... Košljun... - ja sam Jakov iz Vrbnika na otoku Krku kojeg za cijeloga svoga života nikad nisam napuštao... <p>OBLIK RADA: čelni METODE RADA: demonstracija, usmeno objašnjavanje NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, digitalni alat Loomen</p>	<p>OBLIK RADA: individualni METODE RADA: verbalne metode NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: PowerPoint prezentacija, digitalni alat Loomen</p>
--	---	---

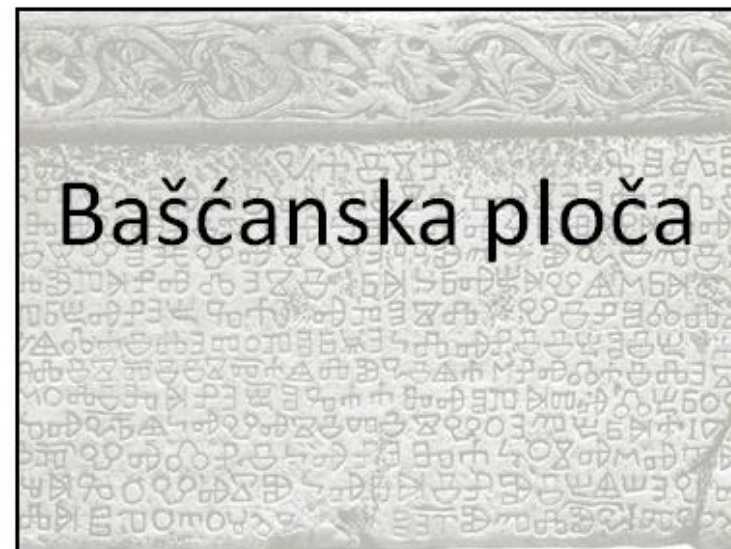
Napomena: **Metodičko oblikovanje svake nastavne faze, odnosno nastavne situacije, ovisi o predmetnom području te se prilagođuje ciljevima i spoznajnim mogućnostima učenika.**

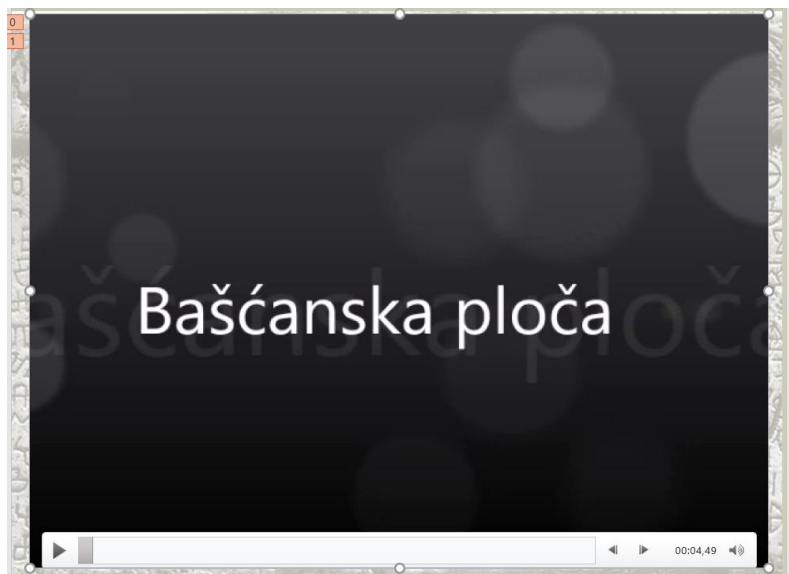
Prilozi:

1. Nastavni listić
2. PowerPoint prezentacija – sličice
3. Tablica za kvalitativnu raščlambu složenosti književnoga teksta
4. Kvalitativna analiza složenosti teksta: bilješke nastavnika

<p>1. Smještaj Bašćanske ploče Pročitajte sljedeće podatke o Bašćanskoj ploči i kvačicom označite one podatke koji u video isječku nisu spomenuti.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ epigrafski (kameni) je spomenik ➤ materijal: vapnenac ➤ dimenzije: visina 99 cm, širina 197 cm, debljina 8 cm, težina 800 kg ➤ izgled: uz gornji rub ima borduru s ornamentom lozice ➤ tekst ima 13 redaka sa tridesetak slova, ukupno oko sto riječi ➤ nastala je nakon smrti kralja Zvonimira oko 1100. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ mjesto gdje je nađena: Jurandvor kraj Baške na otoku Krku gdje je u crkvi sv. Lucije služila kao lijevi plutej u ogradi koja je dijelila prostor za svećenstvo od prostora za puk nakon pregradnje crkve, ugrađena je u pod, vjerojatno kao nečija nadgrobna ploča ➤ otkrio ju je 1851. župnik Petar Dorčić, a znanstveno ju je predstavio Ivan Kukuljević Sankcinski ➤ danas se čuva u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti (HAZU) ➤ težak i mukotrpan je bio put od njezina otkrivanja do točnoga čitanja 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ danas koristimo transliterirani (latinicom pisani) tekst Branka Fučića; transkribirani (pisan kako se izgovara) tekst Stjepana Damjanovića i prijevod na suvremeni hrvatski jezik Milana Moguš <p>Na tlocrtu crkve sv. Lucije i skici oltarne pregrade točkom označite mjesto gdje je stajala Bašćanska ploča, a danas je tu njezina replika.</p> 
<p>2. Pismo Bašćanske ploče Pogledajte transliterirani tekst Bašćanske ploče i njezinu fotografiju i zaključite zašto je bilo teško pročitati njezin tekst?</p> <p>(uglate zagrade - zbog oštećenja rekonstruirani tekst oble zagrade – namjerno izostavljeno b je jor, znak kojim je označavan /ə/, tzv. poluglas.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transliterirani tekst Bašćanske ploče prema Branku Fučiću 1. A[Zb Vb IME O]TCA I S(I)NA [I S](VE)TAGO DUHA AZb 2. OPAT[b] DRŽIHA PISAHb SE O LEDI[N]Ě JužE 3. DA ZbVbNIM[I]Rb KRALb HRbVATbSKbĭ [Vb] 4. DNI SVOJĚ Vb SVETUJu LUCIJu I S[V]EDO 5. MI ŽUPANb DESIMRA KRb[BA]VĚ MRA[TIN]b Vb L(I)- 6. CĚ PR(I)bVNEBŽA [S]b POSL[b] VIN[OD](O)LĚ [ĚK](O)Vb V(b) O- 7. TOCĚ DA IŽE TO POREČE KLbNI I BO(G) I Bĭ(=12) AP(OSTO)LA I G(=4) E- 8. VA(N)J(E)LISTI I S(VE)TAĚ LUCIĚ AM(E)NĚ DA IŽE SDĚ ŽIVE- 9. TĚ MOLU ZA NE BOGA AZb OPATb D(O)BROVITb Zb- 10. DAH CRĚKvVb SIJu I SVOEJU BRATIJu Sb DEV- 11. ETIJu Vb DNI KĚNEZA KOŠMĀTA OBLAD- 12. AJUČAGO VbSU KĚRAINU I BĚŠE Vb TĚ DNI M- 13. IKULA Vb OTOČbCI [Sb S]VETUJu LUCIJu Vb EDINO 	
<p>Pomoću tablice glagoljskih slova dokaži da je tekst Bašćanske ploče pisan <u>prijelaznim tipom</u> oble u uglatu <u>glagoljicu</u>.</p>		
<p>3. Jezik Bašćanske ploče Transkribirani tekst (kako se izgovara) prema Stjepanu Damjanoviću</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Az</u> v ime Otca i Sina i Svetago Duha. Az 2. opat Držiha pisah se o ledinje <u>juže</u> 3. da Zvānimir kralj hrvatski v 4. dni svojen v svetuju Luciju i <u>svedo</u> 5. <u>mi</u>; župan Desimra Krbavje, Martin v Li- 6. cje, Pribnebža s <u>posl</u> Vinodolje, Jakov v o 7. točje. Da <u>iže</u> to poreče, klini j Bog i .bĭ.(=12) apostola i .g.(= 4) e- 8. vanjelisti i svetaja Lucija. Amen. Da <u>iže sdje</u> žive- 9. t, molu za nje Boga. Az opat Dobrovit z- 10. <u>dah</u> crikāv <u>siju</u> i svojeju bratiju s dev- 11. etiju v dni kneza Kosmāta oblad- 12. ajučago vsu Krajinu. I biše v t dni M- 13. ikula v Otočci s svetuju Luciju v <u>edino</u>. 	<p>Pokušajte objasniti podvučene riječi i vidite treba li nadopuniti popis nepoznatih riječi. (pomognite si tekstem prijevoda iz četvrtog zadatka.)</p> <p>az – juže – svedomi – posle – iže – iže sdje – zdah – siju – v edino -</p>	<p>Na tri primjera dokažite tvrdnju da je <u>jezik Bašćanske ploče starohrvatski (utemeljen na narodnom čakavskom govoru) s elementima crkvenoslavenskoga jezika.</u></p>

6 dijelova	13 redaka	<p>4. Istražite na suvremeni hrvatski jezik prevedeni sadržaj teksta Bašćanske ploče tako da si postavite što više različitih pitanja te na njih, ako možete i znate, odgovorite. Unutar tima raspodijelite zadatak tako da:</p> <p>1. član tima postavlja i odgovara na pitanje TKO? ŠTO? i ZAŠTO?</p> <p>2. član tima postavlja i odgovara na pitanja KADA? i ZAŠTO?</p> <p>3. član tima postavlja i odgovara na pitanja KAKO? i ZAŠTO?</p> <p>4. član tima postavlja i odgovara GDJE? i ZAŠTO?</p>		Napišite temu svakoga dijela teksta.	
		I.	1.	(Ja) U ime Oca i Sina i Svetoga Duha. Ja	
		II.	2. 3. 4. 5. 6. 7.	opat Držiha pisah ovo o ledini koju dade Zvonimir kralj hrvatski u dane svoje Svetoj Luciji. I svjedoci: župan Desimir u Krbavi, Mratin u Lici, Pribineža, poslanik u Vinodolu, Jakov na otoku.	
		III.	7. 8.	Da tko to poreče neka ga prokune Bog i 12 apostola i 4 evanđelista i sveta Lucija. Amen.	
		IV.	8. 9.	Da tko ovdje živi moli za njih Boga.	
		V.	9. 10. 11. 12.	Ja, opat Dobrovit zida crkvu ovu sa svoje braće devetero u dane kneza Kosmata koji vladase svom krajinom.	
		VI.	12. 13.	I bješe u te dane Mikula u Otočcu sa Svetom Lucijom zajedno.	
Napišite zaključak o kompoziciji i vrsti teksta Bašćanske ploče.					
Koje su osjećaje u vama pobudila saznanja o „dragom kamenu“ hrvatske književnosti?					
Je li se i kako promijenio vaš odnos prema srednjovjekovnim glagoljskim spomenicima?					





- Franjo Rački je 1858. u časopisu *Neven*, dok je ploča još bila u podu, napisao:
- ***Ne pustimo da nam tajnopis vazda tajnim ostane – sramota je, što mi gazimo po spomenicima naše drevnosti, dočim ini narodi velikim trudom svoje spomenike iskapaju, te paze na nje, kano oko u glavi. Neumorno uče i čitaju u njih i iz njih, žitje svojih otac.***

- Smjernice za **istraživanje** „dragog kamena hrvatskog jezika“, „tajnopisa“, „spomenika naše drevnosti“, „žitja naših otac“

1. SMJEŠTAJ	2. PISMO
3. JEZIK	4. TEKST
5. GEOMETRIJSKO SADRŽAJNA ESTETIKA	6. IMENA

1. Smjestite Bašćansku ploču na skicu **oltarne pregrade i tlocrt crkve**

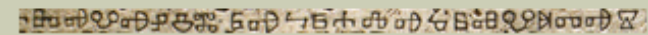
2. Pismo Bašćanske ploče

Transliterirani tekst Bašćanske ploče prema Branku Fučiću

1. AZB VЪ IME O[T]CA I S[O]NA [I] S[VE]T[AG]O D[UH]A AZB
2. O[PI]R[Ā] DR[Ā]HA PISAH SE O LED[IN]Ā JUŽE
3. DA ZVĀNIM[R] KRALĀ HRVATSKĀ [V]B
4. DNI SVOJE VЪ SVETUJ[Ā] LUCI[Ā] I S[VE]DO
5. MI ŽUPANĀ DESIMIRA KR[Ā]V[Ā]NĀ MIRA[TIN] VЪ LI-
6. CĀ P[RI]BNEB[Ā] S[Ā] POSL[Ā] VIN[ODOL]JE [ĀK]O[V] V[Ā] O-
7. TOCĀ DA IŽE TO POREČE KLNI I BOG[Ā] I B[Ā] (=12) AP[Ā]STOLA I G[Ā] (=4) E-
8. VANJELISTI I SVETAJE LUCIĀ AMEN[Ā] DA IŽE SDJE ŽIVE-
9. T[Ā] MOLI ZA NE BOGA AZB O[PI]R[Ā] DOBROVIT[Ā] ZB-
10. DAH CRĀK[V] SIJU I SVOJEJ[Ā] BRATIJU S[Ā] DEV-
11. ETIJU VЪ DNI KNEZA KOSMĀTA OBLAD-
12. AJUČAGO VSU KR[Ā]JINU I BIŠE VЪ T[Ā] DNI M-
13. IKULA VЪ OTOČICI S[Ā] SVETUJ[Ā] LUCI[Ā] VЪ EDINO



- Pomoću tablice glagoljskih slova dokaži da je tekst Bašćanske ploče pisan prijelaznim tipom oble u uglatu glagoljicu.



- Z V N I M R K R A L H R V A T S

- ● UGLATA GLAGOLJICA
- 9
- ● OBLA GLAGOLJICA
- 7

3. Jezik Bašćanske ploče

1. Az v ime Ota i Sina i Svetago Duha. Az
2. opat Držiha pisah se o ledinje juže
3. da Zvānimir kralj hrvatski v
4. dni svoje v svetuju Luciju i svedo-
5. mi: župan Desimra Krbavje, Mratin v Li-
6. cje, Pribnebža s posl Vinodolje, Jakov v o
7. tocje. Da iže to poreče, klni j Bog i .bi.(=12) apostola i .g.(=4) e
8. vanjelisti i svetaja Lucija. Amen. Da iže sdje žive-
9. t, moli za nje Boga. Az opat Dobrovit z-
10. dah crikāv siju i svojeju bratiju s dev-
11. etiju v dni kneza Kosmāta oblād-
12. ajučago vsu Krajinu. I biše v t dni M-
13. ikula v Otočci s svetuju Luciju v jedino.

Go to www.menti.com and use the code 819017

U nekoliko kratkih natuknica napišite što znate o Bašćanskoj ploči.

Mentimeter

Slide is not active Activate

0

- Smjernice za istraživanje „dragog kamena hrvatskog jezika“, „tajnopisa“, „spomenika naše drevnosti“, „žitja naših otac“

1. SMJEŠTAJ

2. PISMO

3. JEZIK

4. TEKST

5. GEOMETRIJSKO SADRŽAJNA ESTETIKA

6. IMENA

4. Tekst Bašćanske ploče u prijevodu na suvremeni hrvatski jezik prema Milanu Mogušu

1. Invokacija

Ja, u ime oca i Sina i Svetoga Duha.

Ja opat Držiha pisah ovo o ledini koju dade Zvonimir, kralj hrvatski u dane svoje svetoj Luciji.

Svjedoče mi župan Desimir u Krbavi, Martin u Lici, Piribineg u Vinodolu i Jakov na otoku.

Da tko to poreče, neka ga prokune i Bog i 12 apostola i 4 evanđelista i sveta Lucija. Amen.

Neka onaj tko ovdje živi, moli za njih Boga.

Ja opat Dobrovit zidah crkvu ovu sa svoje devetero braće u dane kneza Kosmata koji je vladao cijelom Krajinom.

I bijaše u te dane Mikula u Otočcu sa svetom Lucijom zajedno.

2. Zapis opata Držihe u prvom licu kojim tvrdi da je hrvatski kralj Zvonimir darovao Sv. Luciji zemlju i nabraja svjedoke darovanja

3. Formula prijetnje onima koji bi zanijekali darovanje

4. Obveza da se redovnici Sv. Lucije mole za darovatelja

5. Zapis opata Dobrovita u prvom licu kojim tvrdi da je on sa devetero samostanske braće (redovnika) sagradio "ovu crkvu" pa tu gradnju datira "vremenom kneza Kosmata" koji je vladao cijelom krajinom

6. Zapis o redovničkom zajedništvu s crkve sv. Nikole u Otočcu s crkvom sv. Lucije u Jurandvoru

5. Istraživanje geometrijsko sadržajne estetike koja u sebi nosi mnoga skrivena značenja.

- Kompozicijski je izvedena prema matematičkom pravilu zlatnog reza.



- Kako bismo matematički dobili odnos zlatnoga reza na 13 redaka teksta Bašćanske ploče?
- Podijelite neku vrijednost s 1,6
- $13 : 1,6 = 8,1$
- $8 + 5 = 13$

- A[Zb Vb IME O]TCA I S(I)NA [I S][VE]TAGO DUHA AZb
- OPAT[b] DRŽIHA PISAHP SE O LEDI[N]Ě JUŽE
- DA ZbVbNIM[I]Rb KRALb HRbVATbSKbI [Vb]
- DNI SVOJE Vb SVETUJU LUCIJU I S[VEDO]-
- MI ŽUPANb DESIMRA KRb[BA]VĚ MRA[TIN]b Vb LI-
- CĚ PR(I)bVbNEBŽA [S]b POSL[b] VIN[OD][O]LĚ [ĚK][O]Vb V[b] O-
- TOČĚ DA IŽE TO POREČE KLbNI I BO[G] I BĪ[=12] AP[OSTO]LA I G[=4] E-
- VA(N)J(E)LISTI I S[VE]TAĚ LUCIĚ AM(E)NĚ DA IŽE SDĚ ŽIVE-
- Tb MOL I ZA NE BOGA AZb OPATb D[O]BROVITb Zb-
- DAH CRĚKbVb SJU I SVOEJU BRATIJU Sb DEV-
- ETIJU Vb DNI KĚNEZA KOSbMĚTA OBLAD-
- ALUČAGO VbSU KĚRAINU I BĚŠE Vb Tb DNI M-
- IKULA Vb OTOČbCI [Sb S]VETUJU LUCIJU Vb EDINO

MOLITVA	KLETVA	
1. A[Zb Vb IME O]TCA I S[INA [I S][VE]TAGO DUHA AZb		• Moli i radi,
2. OPAT[ba DRŽIHA PISAHT SE O LEDI[N]Ě JuŽE		geslo
3. DA ZbV[ANIM[I]Rb KRALb HRbVATbSKbI [Vb]		benediktinaca
4. DNI SVOJE [b SVETUJU LUCIU I S[VEDO]		• Sveto Trojstvo
5. MI ŽURANb DEZIMRA K[BA]VĚ MRA[TIN]b Vb L[I]-		• 4 + 8 = 12
6. SĚ PR[I]bNEBZA [S]b POSL[b] VIN[OD][O]LĚ [ĚK][O]Vb V[b] O		13. 12.
7. TOČĚ DA IŽE TO PORECE KLbNI I BO[G] I B[ĭ]=12 AP[OSTO]LA I		• blagdan sv.
8. VA[N]J[E]LISTI I S[VE]T[OC]I AM[E]Nb DA IŽE SĚ ŽIVE-		Lucije
9. TĚ MOLI ZA NE BOGA AZb OPATb D[O]BROVITb Zb-		• Molitva lijevo
10. DAN CREKbVb SIJU I SVOEJU BRATIJU Sb DEV-		– kletva desno
11. ETIJU Vb DNI K[NE]ZA KOSbM[TA] OBLAD-		• početna i
12. AJUČAGO VbSU K[RA]INU I BĚŠE Vb TĚ DNI M-		završna slova
13. IKULA Vb OTOČbCI [Sb SVETUJU LUCIU Vb EDINO		A i O (alfa i
		omega)

Ukrasni pletar na gornjoj ornamentalnoj borduri

KRUG - 10 krugova – simbol vječnosti i neprekidna postojanja; Božja vječnost

LIST - list – složnost zajednice jedinstvene u djelovanju i mišljenju

LOZA - vinova loza – spoznaja odnosa između Boga i naroda čiji napredak prati

- Franjo Rački je 1858. u časopisu *Neven*, dok je ploča još bila u podu, napisao:
- ***Ne pustimo da nam tajnopis vazda tajnim ostane – sramota je, što mi gazimo po spomenicih naše drevnosti, dočim ini narodi velikim trudom svoje spomenike iskapaju, te paze na nje, kano oko u glavi. Neumorno uče i čitaju u njih i iz njih, žitje svojih otac.***

KOSMAT	ZVONIMIR	DOBROVIT
JAKOV	DRŽIHA	PRBENEŽA
LUCIJA	DESIMIR	MRATIN

- **Domaća zadaća**
- Na temelju svega što ste saznali o Bašćanskoj ploči napišite kreativni narativ u kojem ćete za glavne likove iskoristiti jedno ili više imena likova iz teksta Bašćanske ploče, njihova značenja i položaj koji su imali u društvu, a sve ostalo dodajte sami.
- Zadaće predajete u radionici na Loomenu do naznačenoga datuma.
- Neke ideje:
 - mlada pravница istražuje svoje obiteljsko stablo i saznaje da je njezin stric bio opat benediktinskog samostana sv. Lucije.....
 - kralju Zvonimiru se u Solinu kad je okrunjen za kralja prvi poklonio knez Kosmat...
 - krbavski župan Desimir čija je supruga sestra opata Držihe svjedočio je
 - Desimir, Mratin, Pri bneža i Jakov, svjedoci Zvonimirova darovanja bili su zapravo važni ljudi...neprijatelji...lopovi...
 - zovem se Dobrovit i ... Košljun...
 - ja sam Jakov iz Vrbnika na otoku Krku kojeg za cijeloga svoga života nikad nisam napuštao...

Tablica za kvalitativnu raščlambu složenosti književnoga teksta

AUTOR I DJELO:		Razred		
	JEDNOSTAVAN TEKST	SLOŽENIJI TEKST	SLOŽEN TEKST	VRLO SLOŽEN TEKST
STRUKTURA TEKSTA	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ORGANIZACIJA: jasna kompozicija; jednostavna fabula, slijed događaja je kronološki i/ili lako predvidljiv <input type="checkbox"/> IZGLED I GRAFIČKO OBLIKOVANJE TEKSTA: ako ih ima, ilustracije izravno podupiru tekst i pomažu u razumijevanju teksta - jasno izdvojeni elementi koji olakšavaju snalaženje u tekstu: npr. označena poglavlja, naslovi ili podnaslovi, citati koji otkrivaju o čemu će biti riječ 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ORGANIZACIJA: više fabularnih tijekova, ponekad teže predvidljiv slijed događaja <input type="checkbox"/> IZGLED I GRAFIČKO OBLIKOVANJE TEKSTA: ako ih ima, ilustracije podupiru izdvojene dijelove teksta - malo jasno izdvojenih elemenata koji olakšavaju snalaženje u tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ORGANIZACIJA: složena fabula, može uključivati više sporednih radnji i digresija, retrospekciju i složenije likove <input type="checkbox"/> IZGLED I GRAFIČKO OBLIKOVANJE TEKSTA: ako ih ima, ilustracije podupiru ili proširuju značenje teksta - vrlo malo jasno izdvojenih elemenata koji olakšavaju snalaženje u tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ORGANIZACIJA: vrlo složena; javlja se više pripovjedača, multiperspektivnost, ne poštuje se kronologija; složena fabula, priča unutar priče, asocijativna kompozicija, puno detalja, kompleksni likovi, paralelne radnje <input type="checkbox"/> IZGLED I GRAFIČKO OBLIKOVANJE TEKSTA: ako ih ima, ilustracije su neophodne za razumijevanje teksta (zahtijevaju dublju interpretaciju; simboličnost) -nema elemenata koji olakšavaju snalaženje u tekstu
JEZIK I STIL	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> OBILJEŽJA STILA: jednostavan; doslovna značenja, razumljiv ili jasan <input type="checkbox"/> RJEČNIK: suvremen, poznat, razgovorni jezik <input type="checkbox"/> STRUKTURA REČENICE: uglavnom jednostavne rečenične strukture 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> OBILJEŽJA STILA: uglavnom doslovna značenja; razumljiv ili jasan; u nekim slučajevima potrebno je razjasniti kompleksnija značenja <input type="checkbox"/> RJEČNIK: većinom suvremen, poznat, razgovorni leksik: rijetko stilski obilježen, nepoznat <input type="checkbox"/> STRUKTURA REČENICE: jednostavne i jednostavne složene rečenice s ponekom zahtjevnijom konstrukcijom 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> OBILJEŽJA STILA: kompleksan; povremeno figurativni jezik (simbolika, ironija, sarkazam) <input type="checkbox"/> RJEČNIK: prilično kompleksan i slojevit, ponekad nepoznat, arhaičan, akademski ili birani leksik (solucija, žaljenje, pomisao) ili leksik specifičan za pojedinu znanstvenu disciplinu (poluga, ovjes, transpiracija) <input type="checkbox"/> STRUKTURA REČENICE: uglavnom višestrukosložene rečenice, složene zavisnosložene rečenice 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> OBILJEŽJA STILA: zgusnut i kompleksan; uglavnom figurativni jezik (dvosmislenost, nedorečenost, simbolika, ironija, sarkazam, crni humor, paradoks) <input type="checkbox"/> RJEČNIK: vrlo kompleksan i slojevit; uglavnom nepoznat, arhaičan ili specifičan za pojedinu znanstvenu disciplinu; može čitatelja namjerno zbunjivati i navoditi na pogrešne zaključke <input type="checkbox"/> STRUKTURA REČENICE: uglavnom višestrukosložene rečenice s umetnutim asocijacijama, usporedbama i sl.
ZNAČENJE TEKSTA (tema i ideja)	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Jasno je o čemu tekst govori, tema je jasno naznačena i otkriva se rano u tekstu; značenje (ideja) teksta lako se otkriva; samo jedna razina značenja 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Tekst sadrži nekoliko razina značenja ili ideja; tema se otkriva rano u tekstu, ali može biti neizravno izrečena 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Tekst je višeznačan - sadrži više tema i razina značenja koje je teško utvrditi i/ili odvojiti; teme i ideje implicitno su naznačene, skrivene i otkrivaju se čitatelju na temelju razumijevanja cjeline teksta 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Tekst je višeznačan - mnogo tematskih i značenjskih slojeva koje je teško odvojiti i interpretirati; teme i ideje implicitno naznačene; značenja teksta skrivena i često dvosmislena te se otkrivaju tek u cjelini teksta
POTREBNO (PRED)ZNAJJE	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ŽIVOTNO ISKUSTVO - propituje se jedna tema, prikazana su iskustva svakodnevnna, bliska i poznata većini čitatelja <input type="checkbox"/> INTERTEKSTUALNOST I POZNAVANJE ŠIREG KONTEKSTA KNJIŽEVNOGA TEKSTA -nema referencija ili aluzija na druge tekstove - potrebno je vrlo malo poznavanje konteksta književnoga teksta 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ŽIVOTNO ISKUSTVO -propituje se nekoliko tema; prikazana su iskustva bliska i/ili poznata mnogim čitateljima <input type="checkbox"/> INTERTEKSTUALNOST I POZNAVANJE ŠIREG KONTEKSTA KNJIŽEVNOGA TEKSTA -malo izravnih referencija ili aluzija na druge tekstove (npr. citati) - potrebno je malo poznavanje konteksta književnoga teksta 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ŽIVOTNO ISKUSTVO -propituju se teme različitih razina složenosti ili apstrakcije; prikazana iskustva nisu bliska i/ili poznata mnogim čitateljima <input type="checkbox"/> INTERTEKSTUALNOST I POZNAVANJE ŠIREG KONTEKSTA KNJIŽEVNOGA TEKSTA -mnogo izravnih referencija ili aluzija na druge tekstove - potrebno je veće poznavanje konteksta književnoga teksta 	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ŽIVOTNO ISKUSTVO -propituju se složene, sofisticirane i apstraktne teme; osobna iskustva nisu bliska i poznata većini čitatelja; mnogo novih ideja i gledišta <input type="checkbox"/> INTERTEKSTUALNOST I POZNAVANJE ŠIREG KONTEKSTA KNJIŽEVNOGA TEKSTA -mnogo neizravnih referencija ili aluzija na druge tekstove - potrebno je opsežno i detaljno poznavanje konteksta književnoga teksta

Kriteriji *Dužina teksta* i *Žanr i žanrovska obilježja* ne opisuju se u tablici, ali i o njima treba voditi računa pri određivanju složenosti pojedinoga književnoga teksta.

Tanja Marčan i Linda Grubišić Belina, prilagođeno prema: Appendix A: CCSS (2010), Hess & Hervey (2010), Local assessment toolkit: Tools for examining text complexity. Dover, NH: The National Center for the Improvement of Educational Assessment, Inc.

KVALITATIVNA ANALIZA SLOŽENOSTI TEKSTA: bilješke učitelja/nastavnika

PISAC I DJELO: BAŠĆANSKA PLOČA

RAZRED: 1.c

STRUKTURA TEKSTA	<p>ukratko navesti koja strukturna obilježja mogu učenicima predstavljati izazov (otežati razumijevanje) <i> Vrlo malo jasno izdvojenih elemenata koji olakšavaju snalaženje u tekstu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oštećenost teksta kojeg je teško sa sigurnošću rekonstruirati - uočiti šesterodijelnu strukturu teksta (invokacija s dva nepovezana zapisa, minacija s obvezom moljenja i Mikulin dio) - uočiti smisao i značenje teksta napisanog u trinaest stilski i značenjski nejedinstvenih redaka
JEZIK I STIL	<p>ukratko navesti koja obilježja jezika i stila mogu učenicima predstavljati izazov <i> Ponekad nepoznat i arhaičan rječnik.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti nepoznate riječi, - razlikovati preciznost pravnoga stila i književne elemente,
ZNAČENJE TEKSTA	<p>ukratko navesti potencijalne probleme za učenike vezano uz temu/ideju-značenjske slojeve teksta <i> Tekst je višeznačan s više razina značenja koje je teško utvrditi.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - na temelju nezaokruženih informacija jasno izreći poruke teksta
POTREBNO PREDZNAJANJE	<p>ukratko navesti predznanje/poznavanje konteksta i životno iskustvo potrebno za razumijevanje teksta (hoće li to biti problem za učenike) <i> Prikazana iskustva nisu poznata mnogim čitateljima i potrebno je veće poznavanje konteksta književnog teksta</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - potrebno je poznavati srednjovjekovni život benediktinaca (samostani, kartulari, darovnice, romaničke pregrade ...), povijesne i legendarne podatke o kralju Zvonimiru, podatke o istraživanju i čitanju Bašćanske ploče
PROCJENA RAZINE SLOŽENOSTI TEKSTA:	JEDNOSTAVAN SLOŽENIJI SLOŽEN VRLO SLOŽEN TEKST

PODRŠKA UČENICIMA I PLANIRANJE POUČAVANJA

Na temelju provedene analize složenosti teksta planiramo potrebnu podršku učenicima kako bi uspješno usvojili planirane ishode.

Planirana podrška:

- tijekom obrade srednjovjekovnih povijesnih tekstova na ulomku iz Ljetopisa popa Dukljanina upoznati povijesne i legendarne podatke o kralju Zvonimiru
1. sat
- film s podacima o srednjovjekovnoj organizaciji života benediktinaca te o istraživanju i čitanju Bašćanske ploče
 - primijeniti strategiju čitanja transkribiranoga teksta Bašćanske ploče i objasniti nepoznate riječi
2. sat
- primijeniti strategiju čitanja prevedenoga teksta Bašćanske ploče i postavljati pitanja te tako samostalno i u timu razjašnjavati smisao i značenje teksta Bašćanske ploče koji je u tablici na nastavnom listiću brojevima podijeljen u šest cjelina
 - jasno napisati temu svakoga dijela teksta i zaključak o kompoziciji teksta
 - nakon nastavnikova demonstriranja zanimljivosti o geometrijsko-sadržajnoj estetici teksta Bašćanske ploče samostalno subjektivno vrednovati osobni odnos prema Bašćanskoj ploči
 - samostalno napisati kreativni narativ u kojem će imena i društveni položaj likova biti preuzeti iz teksta Bašćanske ploče